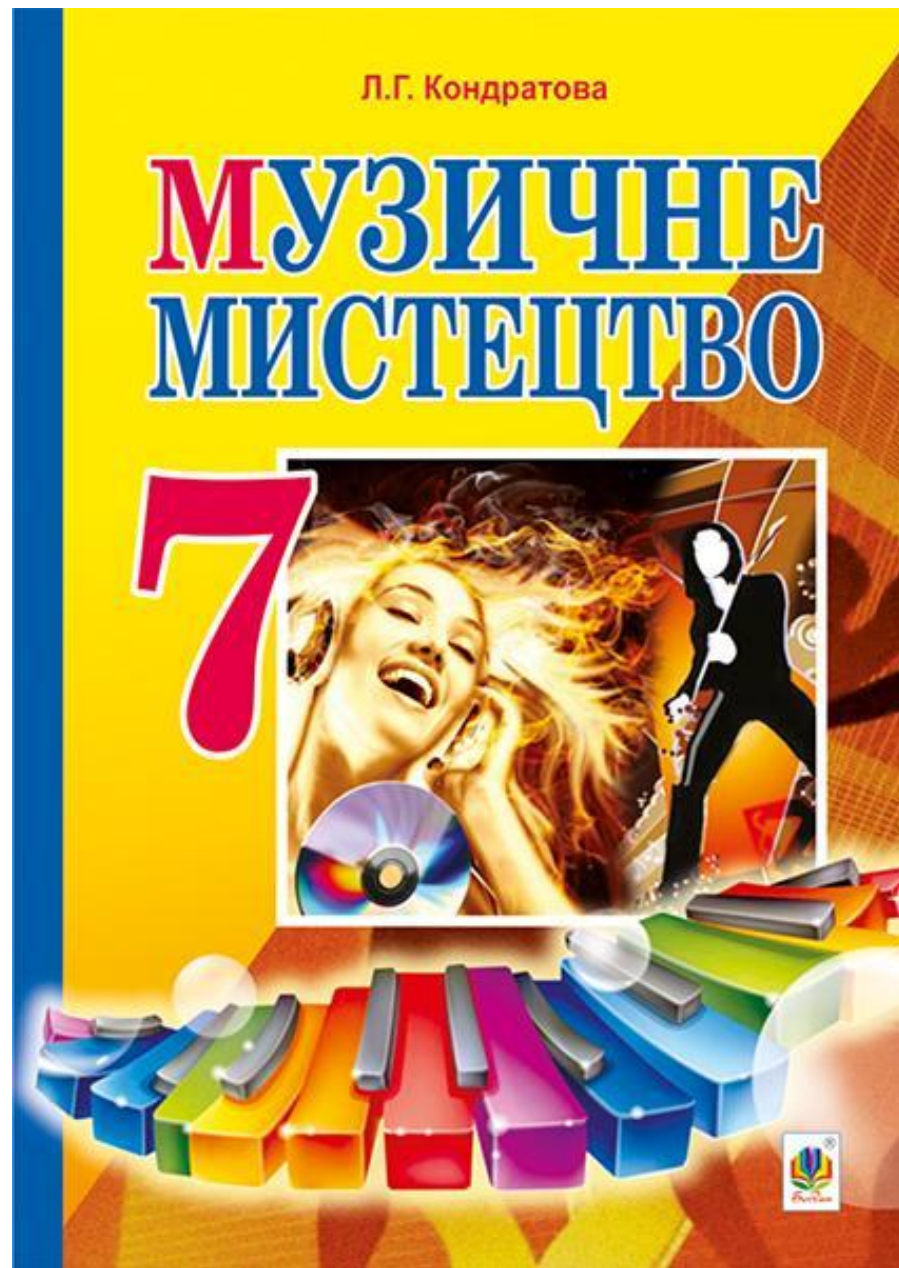

Особливості
викладання
музичного
мистецтва
в 7 класі
(за новою програмою)

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН
2015

Метою навчання мистецтву в 7 класі є

- виховання в учнів ціннісно-світоглядних орієнтацій у сфері мистецтва,
- розвиток комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі опанування художніх цінностей і способів художньої діяльності,
- формування потреби в творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні.

Мета досягається шляхом реалізації таких завдань:

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів, естетичних ідеалів;
- формування системи художніх знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв;
- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;

- стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження, до діалогу;
- розвиток художніх здібностей, критичного мислення;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі у соціокультурному житті.

Наприкінці 7 класу учень виявляє здатність:

- самостійно інтерпретувати музику сучасності, розуміючи взаємозв'язок традицій і новаторства;
- виконувати сучасні вокальні твори, зокрема мовою оригіналу, створювати елементарний музичний супровід до них, здійснювати музично-технічне забезпечення шкільних виховних заходів, застосовувати набуті музичні знання і вміння для самореалізації та у соціокультурній діяльності;

- розуміти зв'язок музики з предметами інших освітніх галузей і застосовувати міжпредметні компетентності у процесі самореалізації та у соціокультурній діяльності;
- висловлювати критичні судження щодо музичних явищ сучасності, виявляти естетичне ставлення до них, аргументовано доводити власну позицію щодо музичних явищ сьогодення під час дискусії, брати участь у різних видах індивідуальної і колективної музичної діяльності;
- проявляти самостійність у процесі пізнання музичних явищ сучасності, прагнення використовувати інтернет-ресурси, комп'ютерні програми з музичного мистецтва у

Особливості оцінювання результатів навчання

- Багатокомпонентність змісту мистецької освіти зумовлює багатофункціональність оцінювання досягнень учнів у цій галузі, єдність діагностичної, коригувальної, стимулюючо-мотиваційної, навчальної, виховної, розвивальної, прогностичної функцій.

Об'єктами перевірки та оцінювання результатів мистецької освіти мають стати основні компетентності:

- **предметні мистецькі** (зокрема інтерпретаційні та діяльно-творчі);
- **міжпредметні естетичні** (естетичні оцінки й ставлення);
- **ключові** (загальнокультурні, інформаційно-комунікативні, соціальні).

Система оцінювання результатів навчання

- в освітній галузі «Мистецтво» ґрунтується на позитивному ставленні до кожного учня; **оцінюється не рівень його недоліків і прорахунків, а рівень особистісних досягнень.**
- індивідуальний і диференційований підходи до оцінювання мають надзвичайно важливе значення.

Комплексна перевірка та оцінка

- інтегрує результати різних видів діяльності учнів – інформаційно-пізнавальної, практичної, творчої,
- – дають змогу вчителю об'єктивно, але водночас і гуманно (не пригнічуючи особистість) оцінити тих, хто не має яскраво виражених художніх здібностей, проте характеризується сумлінним ставленням до навчання, активністю, ініціативністю.

До основних видів оцінювання належать:

- **поточне (виконує діагностичну, стимулюючу коригуючу функції) і**
- **підсумкове (семестрове і річне).**
- **Додатковими засобами стимулювання пізнавальної активності учнів є самооцінка та взаємне оцінювання.**

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО: ДІАЛОГ ТРАДИЦІЙ І НОВАТОРСТВА

**МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО
У НАШОМУ ЖИТТІ**

**НОВАТОРСТВО
В МУЗИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ**

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО У НАШОМУ ЖИТТІ

I семестр (16 год).

Музична культура рідного краю

Музична культура рідного краю — це система досягнень у сфері музичної творчості, виконавства та освіти, а також рівень освіченості людей краю в галузі музичного краєзнавства.

МУЗИКА РІДНОГО ДОМУ

Слова О. Вратарьова

Музика О. Злотника

Починає

Музична краєзнавча скарбничка

Композитори рідного краю <i>(регіональні відділення спілки композиторів)</i>	Виконавці: <i>вокалісти, інструменталісти, музичні гурти, фольклорні ансамблі, оркестри</i>
Музичні твори: <i>вокальні, інструментальні, хорові, оркестрові, композиторські обробки народних творів, аранжування</i>	Майстри музичних інструментів
Музичні традиції: <i>свята, обряди, фестивалі, конкурси</i>	Музичні заклади: <i>філармонії, музичні театри (опери і балету, оперети), клуби, навчальні заклади (музичні школи, музичні гуртки та колективи позашкілля та шкіл, училища, консерваторії, академії), музеї, музичні бібліотеки</i>

Зіркові імена

Василь Зінкевич

Назарій Яремчук

Александр Пономарьов
Іван Білик, Олександр

Володимир Івасюк

*Анатолій
Пашкевич*

*Платон
Майборода*

*Олександр
Білаш*

Аранжування

Аражування (від франц. *arranger* — упорядковувати). 1. Переклад музичного твору для іншого складу виконавців. 2. Полегшений виклад музичного твору для виконання на тому самому інструменті. 3. Обробка мелодії для виконання на музичному інструменті або для голосу із супроводом. 4. У джазовій музиці — пов'язані з імпровізаційним стилем музикування гармонічні, фактурні зміни, які музиканти вносять у твір під час виконання. 5. У популярній музиці — створення інструментального супроводу до мелодії пісні для різного складу виконавців.

Транскрипція (від лат. *transcriptio* — переписування) — довільна обробка музичного твору у віртуозному стилі.

Види аранжування

- Аранжування академічної музики

Аранжування академічної музики — це видозмінення творів академічної класичної музики шляхом зміни деяких засобів виразності та додавання нових фрагментів твору.

Існує кілька різновидів академічного аранжування: *інструментальне, вокальне (хорове) й електронне.*

- Аранжування народної музики

Аранжування народної музики — це обробка творів народної музики (пісень, танців тощо) шляхом зміни деяких засобів виразності та додавання нових фрагментів музичного твору.

- Хорове аранжування

Хорове аранжування — вид аранжування, завдяки якому сольні вокальні твори, інструментальні композиції, естрадні пісні та інші композиції перетворюються у хорові твори.

Традиційним типом такого аранжування є обробка хорового твору для іншого складу виконавців. Наприклад, твір для мішаного хору перетворюється у твір для дитячого хору.

- Аранжування електронне

КУДИ ЗНИКА ДИТИНСТВО

Слова Л. Дербеньова
Переклад М. Мигаль

Музика О. Зацепіна

Аранжування поліфонічних творів

Поліфонія (від грец. *poly* — багато і *phone* — звук) — вид багатоголосся, у якому окремі мелодії мають самостійне значення і самостійний інтонаційно-ритмічний розвиток, зберігаючи рівноправність голосів.

Гомофонія (від грец. *μόρφωνος* — букв. однозвучний, однорідний; англ. *homophony*, нім. *homophonie*) — у найпоширенішому значенні — багатоголосний склад музики, в якому один із голосів є головним, а інші лише супроводжують його; властивий композиторській музиці Європи в XVII-XIX століттях.

Обробка музики

Обробка народної вокальної музики — це видозмінення народної пісні за допомогою специфічних музичних прийомів.

Обробка — це видозмінювання музичного твору шляхом гармонізації, аранжування або транскрипції. Найчастіше здійснюють обробку народних мелодій, хоча набувають поширення також обробки класичних творів (зокрема в сучасній естрадній музиці).

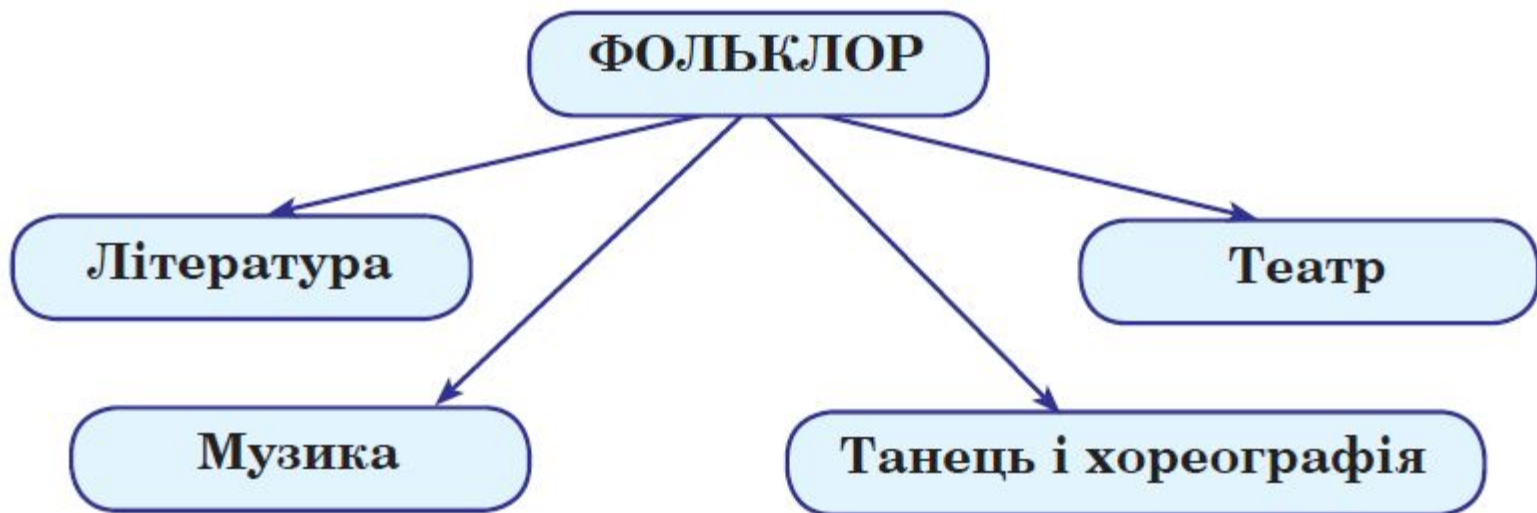
Слова В. Куровського

ОДНА КАЛИНА

Музика Р. Квінти

Традиційна обробка інструментальної музики

Традиційна обробка народної інструментальної музики — це видозмінювання народного музичного твору (народного танцю, народної мелодії) шляхом гармонізації, аранжування або транскрипції.

Стилізація

Стилізований фольклор — відтворення національного стилю композиторами і музикантами у народній манері виконання із внесенням певних змін (використання сучасних обробок та сучасного аранжування музичних творів).

ЧОМ ТИ НЕ ПРИЙШОВ

Українська народна пісня

Повільно

Автентична музика

Автентичне виконавство, автентизм (від *пізньолат. authenticus — справжній, достовірний*) — рух у музичному виконавстві, що ставить своїм завданням максимально точно відтворення звучання музики минулого і відповідність сучасного виконання оригінальним, «історичним» уявленням.

Автентичне музикування — стиль у музичному виконавстві, в якому максимально точно відтворено звучання музики минулого.

Фолк-рок (*англ. folk rock — народний рок*) — напрямок музики року, «електрифікований» варіант поєднання фольклору з роком, що виник після Другої світової війни у США та мав значний вплив на подальший розвиток музики року.

ЗДРАСТУЙ, СВІТ!

Слова В. Кострова

Музика Л. Квінт

Етнічна музика

Етнічна музика — термін, що є аналогом англійського «world music» і відноситься до тієї частини популярної музики, що бере свій початок у музичному фольклорі різних країн.

Танець, танок — вид мистецтва, де художні образи створюються засобами пластичних рухів людського тіла. У танці відображається емоційно-образний зміст музичних творів.

Танці народів світу — вираження характерних національних особливостей культури і традицій народу в пластиці і рухах у супроводі музики.

Танцювальна музика

Народний танець — це яскраве вираження менталітету і творчості кожного народу.

Класичний танець є основою мистецтва балету і вимагає спеціальної підготовки.

Естрадний танець має власну специфіку та існує як підтримка виступу естрадного співака.

ТРОЄ БІЛИХ КОНЕЙ

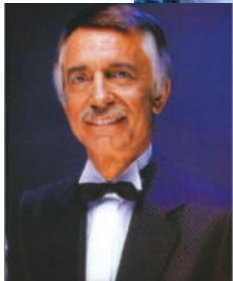
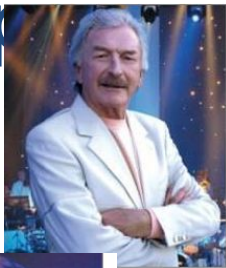
Слова Л. Дербеньова
Переклад М. Мигаль

Музика Є. Крилатова

Сторінками Євробачення

- Сучасні обробки для естрадного оркестру

Естрадний оркестр — колектив музикантів, що виконує естрадну та джазову музику з використанням струнних, духових (саксофонів у тому числі), клавішних, ударних та електронних музичних інструментів.

НОВАТОРСТВО В МУЗИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

II семестр (19 год.)

Сучасна музика стилі та напрями

Музичний стиль — історично складена сукупність засобів та прийомів художньої виразності, що відображає естетичні погляди різних людей певної епохи або творчого напрямку.

ОСНОВНІ СТИЛІ ТА НАПРЯМИ СУЧАСНОГО МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

ДЖАЗ

РОК

ДИСКО

ПОПУЛЯРНА
МУЗИКА

ШАНСОН

ЕЛЕКТРОННА
МУЗИКА

РЕП

БАРДІВСЬКА ПІСНЯ,
АВТОРСЬКА ПІСНЯ

Джаз

Імпровізація (франц. *improvisation*, від лат. *improvisus* — непередбачений) — створення художнього твору (наприклад, музичного, поетичного, сценічного) в момент його виконання без попередньої підготовки. Музична імпровізація — історично найдавніший тип музикування.

Джаз (англ. *jazz*) — жанр професійної музики, що виник на початку ХХ ст. в південних штатах США внаслідок взаємодії африканської та європейської танцювальної музики.

Джерелами джазу були імпровізаційні форми негритянської народної музики (спіричуелс, блюз, регтайм), а також танцювально-побутова музика білих переселенців.

Джазмен — музикант, який виконує джаз (який вміє імпровізувати).

Джаз-бенд — великий джазовий оркестр.

Рок-н-рол

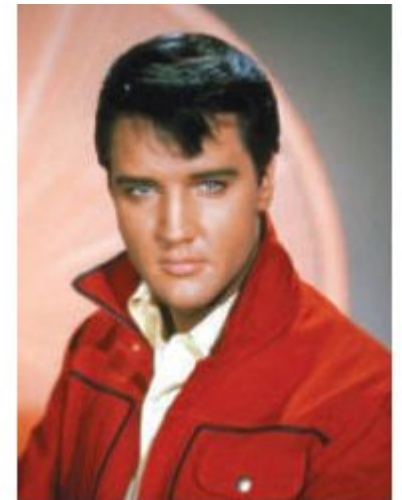
Рок-н-рол — 1. Динамічний парний танець американського походження; музика до цього танцю.
2. Стил ь музики, який поширився на початку 50-х років, походить від негритянського музичного мистецтва і сільського американського фольклору.

Жваво. весело

РОК-Н-РОЛ

Слова і музика Н. Май

Елвіс Преслі

Група «Pink Floyd»

Рок - музика

Характерні риси рок-музики

Рок-музика зазвичай виконується рок-групою, що складається з вокаліста, гітариста (який грає на електрогітарі), бас-гітариста і барабанщика, іноді клавішника. В окремих випадках можуть використовуватися також саксофон, губна гармоніка, акордеон та інші інструменти.

Відмітні риси рок-музики — одноманітний ритм із сильним бек-бітом, що підтримується барабанами та електрогітарою.

Група «Queen»

Група «The Beatles»

Група
«The Rolling Stones»

Тіна Тернер

Популярна музика

Зміст	Буденне життя, людські стосунки, почуття, життєві історії, близькі кожній людині.
Вокальний стиль	Мелодійна та емоційна манера виконання, застосування «відкритого» звука, широке використання техніки естрадного вокалу.
Музичні інструменти	Популярну пісню супроводжує «живий» естрадний ансамбль або оркестр, сучасний фонограмний супровід. Для сучасної поп-музики велике значення відіграє електронна апаратура, яка додає музичному твору неповторного звучання.
Мелодії	Мелодії, як правило, нескладні, ритмічні, легко запам'ятовуються.

Поп-музика (англ. *pop music*, скорочення від *popular music* — популярна, загальнодоступна музика) — поняття, що охоплює різноманітні стилі, жанри та напрями масового музикування.

ВЧОРА («YESTERDAY»)

Слова і музика Пола Маккартні

Популярні ВІА

Сучасний гурт — група музикантів, об'єднаних однією роботою — створенням та виконанням музичних композицій у певному обраному стилі сучасної музики.

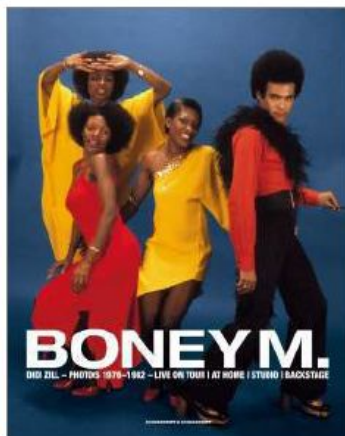

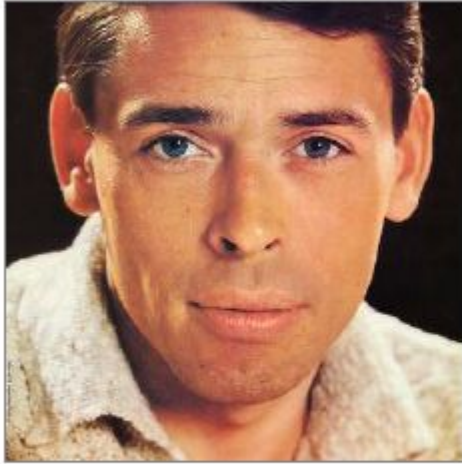
Диско

Диско (англ. *Disco*) — стиль популярної танцювальної музики другої половини 1970-х років, яка характеризується рівномірним чітким ритмом, визначеним четвертними нотами і підтриманим бас-барабаном.

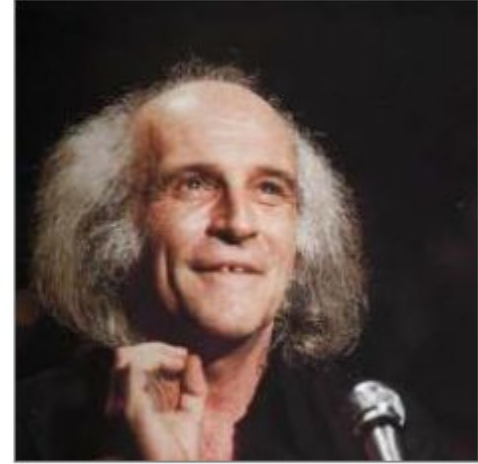
Шансон

Жак Брель

Джо Дассен

Лео Ферре

Шансон (фр. *chanson* — *пісня*) — французька лірична пісня — народна та естрадна, що має різноманітні жанрові та історичні різновиди.

Виконували французькі пісні (шансон) співаки, які часто були авторами слів і музики.

Шансоньє (фр. *chansonier* — *співак*) — французький естрадний співак, виконавець, а нерідко — й автор тексту та музики пісні.

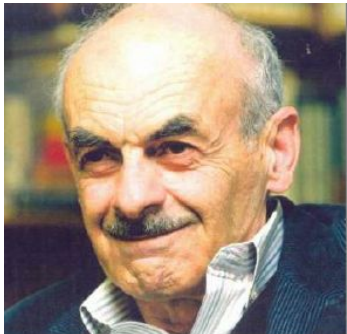
Мова	Пісні виконуються французькою мовою або мовою виконавця.
Характер	Пісні дуже ліричні, наповнені чуттєвістю і сенсом, вони зачіпають найтонші струни нашого серця.
Текст	Велика увага приділяється поетичному тексту пісень; текст зрозумілий широкому колу та близький за змістом людям різного віку.
Зміст	Часто вірші присвячені історіям із життя, коханню; в піснях описуються життєві події, зміст пісень наповнений розмовами, які ведуться в основному від першої особи.
Мелодія	Мелодія нескладна, швидко запам'ятовується; легка для виконання широким колом виконавців, які не є професійними музикантами.
Музика і супровід	Музика передає відтінки настрою виконавця; існує декілька різновидів супроводу: близький до романсу — гітара, фортепіано або інший сольний інструмент, фонограма, що записана в студії, акомпанемент ансамблю або оркестру, різних за складом.

Барди

Бард (англ. *bard* — співець) — 1. **Народний співець** давніх кельтських родів, в середні віки — валійський, ірландський, шотландський професійний поет-співець, який співав у супроводі схожого на ліру інструмента. Музика бардів не збереглася. 2. У наш час бардами називають **авторів-виконавців** «авторської» пісні.

БАРД-РОК (англ. *bard* — співець і рок) — широкий спектр форм року, основою якого є авторська пісня в сольному (акустичному) або груповому виконанні.

ГОСПОДИ, ПОМИЛУЙ НАС
Слова і музика Т. Петриненка

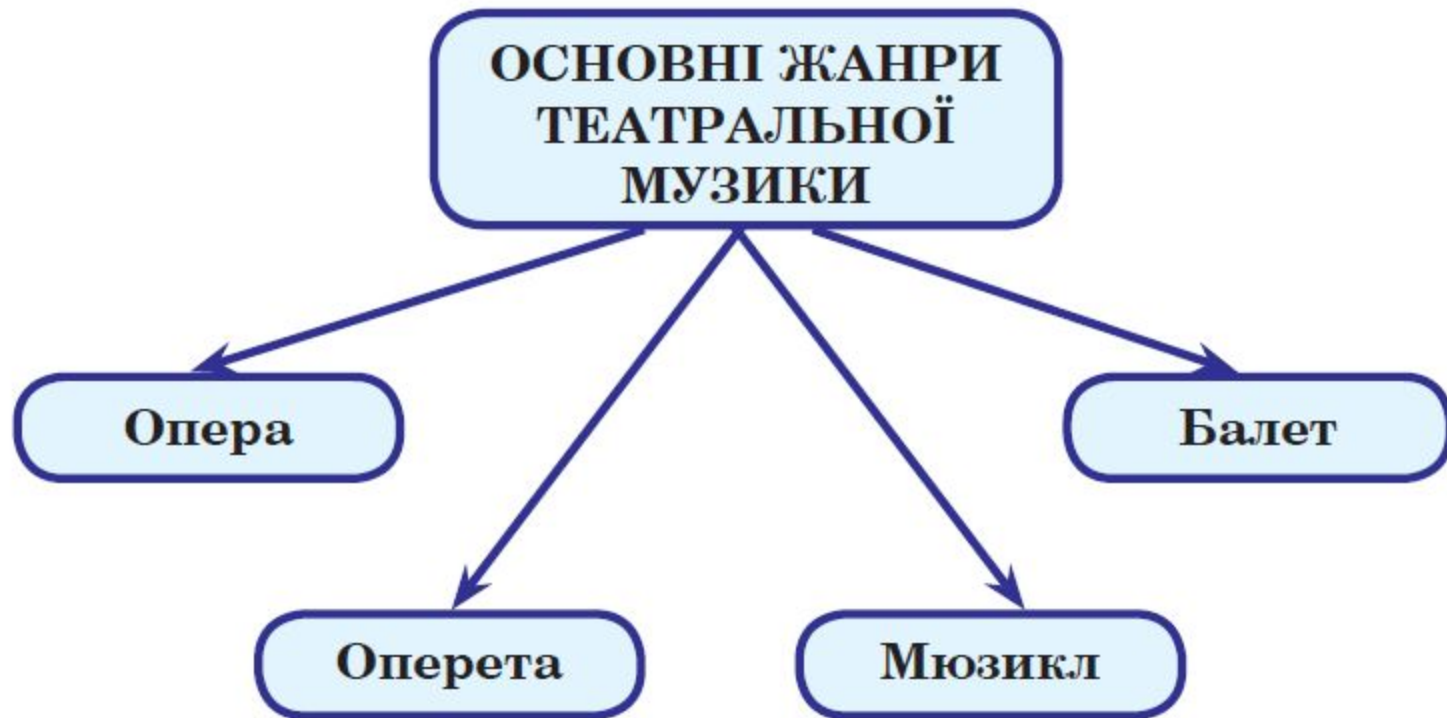

Виразальні засоби та характерні риси авторської пісні

Текст	Змістове та якісне навантаження — на поетичному тексті; зміст текстів, манера виконання, сценічне обличчя автора і навіть характери героїв глибоко пронизані особистісним началом поета.
Музика	Наспівність, природність, мелодійність та гармонійна функціональність музичного матеріалу.
Виконання	Камерність виконання; автор за допомогою своєї творчості наче веде довірливу розмову з аудиторією, викликає на відвертість у дружній атмосфері взаєморозуміння і довіри.

Авторська пісня — умовна назва музичного твору, автором тексту і виконавцем якого є одна й та сама людина.

Музика театру

Опера, оперета

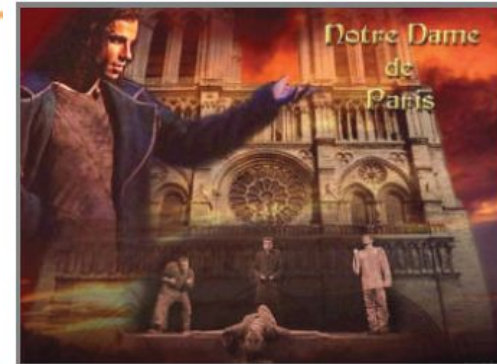

Оперета (*італ. operetta* — *маленька опера*) — музично-сценічна вистава переважно розважального характеру, що поєднує монологічне і діалогічне мовлення з вокальною та інструментальною музикою, танцювальне мистецтво й естрадні прийоми.

Мюзикл

Мюзикл (від англ. *musical play* — музичний спектакль) — музично-сценічна вистава, в якій поєднуються різноманітні жанри і виражальні засоби естрадної та побутової музики, хореографічного, драматичного й оперного мистецтва.

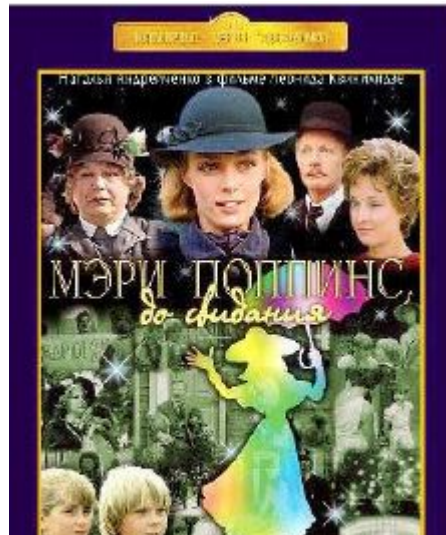

СПІЛЬНІ РИСИ ОПЕРИ, ОПЕРЕТИ ТА МЮЗИКЛУ:

- приналежність до театральних жанрів;
- наявність літературної основи, розподіл сценарію на акти;
- гра акторів, використання хореографії, хору;
- вокальні номери (сольні, ансамблеві, хорові);
- музичний супровід (оркестровий або фонограмний);
- оформлення сцени декораціями;
- акторські костюми.

Телемюзикл

Телемюзикл — фільм, в якому основну роль відіграють музика, спів і танці, при цьому вони об'єднані загальним, не надто складним, зазвичай з комедійними елементами сюжетом.

Слова Д. Луценка

КИЄВЕ МІЙ

Музика І. Шамо

Рок-опера

Рок-опера — музично-драматичний жанр, основою якого є рок-музика, а коріння пов'язане з мюзиклом.

*Сцена з рок-опери
«Орфей і Еврідіка»*

Музика телеекрану — це композиторські твори, створені для кінофільмів, телесеріалів, мультфільмів, телепередач тощо, які супроводжують сюжет і є тлом головних сюжетних ліній.

СПАСИБІ ВАМ, ФРОНТОВИКИ

Слова і музика Н. Май

Помірно

Електронна музика

Сучасна танцювальна МУЗИКА

Діджеїнг — це вчення про створення реп-музики і ведення радіомовлення. Хіп-хоп-діджеї артистично прикрашають виконання записаної пісні нарізками та міксингом.

Бітбоксинг — вчення про музику тіла. Зазвичай під ним розуміють створення ритмічних звуків різними частинами тіла — зокрема горлом, ротом і руками.

Хіп-хоп (англ. *Hip-hop*) — молодіжна культура, заснована на органічному поднанні музики, руху та слова. Хіп-хоп включає в себе 4 основні елементи: діджеїнг, графіті, емсіінг (реп), брейкінг.

Реп (англ. *rap* — вигукувати) — вокальна манера виконання, при якій на тлі остинатного фанк-ритму під чіткий супровід комп'ютерної ритм-групи (від 98 до 110 ударів за хвилину) скоромовкою промовляється текст, що не завжди має змістове навантаження. Реп супроводжується характерними рухами тіла.

Аренбі (англ. *R'n'B*) — музичний стиль, який характеризується експресією, підсиленням інструментального начала, енергійним бітом, співом з емоційним напруженням, застосуванням фальцетного звучання.

КРАЙ, МІЙ РІДНИЙ КРАЙ

Слова і музика М. Мозгового

Помірно півилко

Жанри і напрями електронної музики

- Ембіємп, тріп-хоп, лоу-фай, хаус, техно, індастріал

Спільні риси академічної та сучасної електронної музики

1. Приналежність до певних стилів музики.
2. Виконання творів музичними інструментами.
3. Засоби виразності: мелодія, гармонія, темп, динаміка, регістр, тембр, лад, характер музики.
4. Наявність музичного жанру та музичної форми.
5. Наявність музичного образу та його розвитку упродовж композиції.
6. Виконання творів для певної категорії слухачів.

Відмінні риси академічної та сучасної електронної музики

1. Приналежність до традиційної академічної та електронної
2. Різні музичні інструменти: акустичні та електронні.
3. Характерні манери і способи виконання.
4. Наявність певного жанру (в академічній музиці) та ознаки жанру, що нечітко прослідковуються у творах (у сучасній електронній музиці).
5. Різні категорії слухачів: прихильники академічної та сучасної електронної музики.
6. Виконання академічної музики у філармоніях, концертних залах та студіях; електронної — на дискотеках і танцювальних майданчиках.

Комплект на 7 клас

- Підручник
- Книга для вчителя
- Зошит
- Фонохрестоматія
- Електронний підручник

Навчальне видання

КОНДРАТОВА Людмила Григорівна

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 7 КЛАСУ
загальноосвітніх навчальних закладів